

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ**

VŨ MINH HÙNG

**QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH CẤP XÃ
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN QUỐC OAI, HÀ NỘI**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ KINH TẾ
CHƯƠNG TRÌNH ĐỊNH HƯỚNG THỰC HÀNH**

HÀ NỘI - 2015

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ**

VŨ MINH HÙNG

**QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH CẤP XÃ
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN QUỐC OAI, HÀ NỘI**

Chuyên ngành : Quản lý kinh tế

Mã số : 60 34 04 10

**LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ KINH TẾ
CHƯƠNG TRÌNH ĐỊNH HƯỚNG THỰC HÀNH**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Phạm Văn Dũng

HÀ NỘI - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và trích dẫn nêu trong Luận văn là hoàn toàn trung thực. Kết quả nghiên cứu của Luận văn chưa từng được người khác công bố trong bất kỳ công trình nào.

Hà Nội, ngày tháng..... năm 2015

Tác giả Luận văn

Vũ Minh Hùng

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình nghiên cứu và thực hiện luận văn, tôi xin chân thành gửi lời cảm ơn tới lãnh đạo trường Đại học Kinh Tế - Đại học Quốc gia Hà Nội, lãnh đạo và các thầy cô giáo trong khoa Kinh tế chính trị, các thầy cô giáo đã trực tiếp giảng dạy, bạn bè và đồng nghiệp đã tạo điều kiện thuận lợi và giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và thực hiện luận văn.

Tôi xin tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới **PGS.TS. Phạm Văn Dũng**, người đã nhiệt tình hướng dẫn, truyền đạt những kinh nghiệm quý báu trong nghiên cứu khoa học và dành những tình cảm tốt đẹp cho tôi trong thời gian qua.

Mặc dù đã hết sức cố gắng nhưng chắc chắn luận văn không thể tránh khỏi những sai sót, kính mong nhận được sự chỉ bảo, góp ý của quý thầy cô và bạn bè đồng nghiệp để luận văn được hoàn thiện hơn nữa.

Hà Nội, ngày tháng..... năm 2015

Tác giả Luận văn

Vũ Minh Hùng

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	i
DANH MỤC CÁC BẢNG	ii
MỞ ĐẦU	3
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU, CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH CẤP XÃ VÀ LIÊN HỆ THỰC TIỄN.....	7
1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu	7
1.2. Quản lý chi ngân sách cấp xã.....	10
1.2.1. Chi ngân sách xã	10
1.2.2. Nội dung quản lý chi ngân sách cấp xã.....	14
1.2.3. Những nhân tố ảnh hưởng tới quản lý chi ngân sách cấp xã	20
1.2.4. Tiêu chí đánh giá mức độ hoàn thiện quản lý chi ngân sách xã	21
1.3. Kinh nghiệm quản lý chi ngân sách cấp xã của địa phương khác	21
1.3.1. Thực tiễn quản lý chi ngân sách xã ở một số địa phương	22
1.3.2. Những bài học rút ra	23
CHƯƠNG 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	25
2.1. Phương pháp luận.....	25
2.2. Các phương pháp cụ thể được sử dụng để thực hiện luận văn	26
2.3. Phương pháp thu thập và xử lý số liệu.....	29
CHƯƠNG 3: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH CẤP XÃ TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN QUỐC OAI, HÀ NỘI TRONG NHỮNG NĂM VỪA QUA	31
3.1. Những điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội tác động đến quản lý chi ngân sách cấp xã trên địa bàn huyện.....	31
3.1.1. Đặc điểm điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội.....	31
3.1.2. Cơ quan quản lý chi ngân sách nhà nước cấp xã ở huyện Quốc Oai	33
3.2. Tình hình quản lý chi ngân sách cấp xã ở huyện Quốc Oai	35
3.2.1. Quản lý lập dự toán chi ngân sách cấp xã.....	35
3.2.2. Quản lý chấp hành chi ngân sách cấp xã	40

3.2.3. Quản lý quyết toán chi ngân sách cấp xã.....	60
3.2.4. Công khai chi ngân sách cấp xã.....	62
3.2.5. Thanh kiểm tra chi ngân sách cấp xã.....	63
3.3. Đánh giá chung về công tác quản lý chi ngân sách cấp xã trên địa bàn huyện Quốc Oai.....	63
3.3.1. Những kết quả đạt được.....	63
3.3.2. Những hạn chế.....	66
3.3.3. Nguyên nhân hạn chế.....	69
CHƯƠNG 4: GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH CẤP XÃ Ở HUYỆN QUỐC OAI, HÀ NỘI.....	71
4.1. Những nhân tố ảnh hưởng tới quản lý chi ngân sách cấp xã ở huyện Quốc Oai trong những năm tới.....	71
4.2. Một số giải pháp hoàn thiện quản lý chi ngân sách cấp xã ở huyện Quốc Oai.....	72
4.2.1. Nâng cao chất lượng xây dựng và lập dự toán chi ngân sách cấp xã.....	72
4.2.2. Tăng cường quản lý công tác chấp hành chi ngân sách cấp xã.....	73
4.2.3. Hoàn thiện công tác quyết toán ngân sách cấp xã.....	77
4.2.4. Hoàn thiện công tác công khai tài chính ngân sách cấp xã.....	78
4.2.5. Hoàn thiện công tác thanh kiểm tra trong quản lý chi ngân sách cấp xã.....	79
4.2.6. Hoàn thiện công tác tổ chức trong quản lý chi ngân sách cấp xã.....	80
4.2.7. Một số kiến nghị với cơ quan cấp trên (trung ương và thành phố) ..	82
4.3. Điều kiện thực hiện các giải pháp.....	84
KẾT LUẬN.....	85
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	86

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

STT	Ký hiệu	Nguyên nghĩa
1	BHXH	Bảo hiểm xã hội
2	BHYT	Bảo hiểm y tế
3	CC	Cơ cấu
4	CN	Chuyển nguồn
5	CTX	Chi thường xuyên
6	DĐĐT	Dồn điền đổi thửa
7	DT	Dự toán
8	HĐND	Hội đồng nhân dân
9	KBNN	Kho bạc nhà nước
10	KD	Kết dư
11	KPCĐ	Kinh phí công đoàn
12	MTTQ	Mặt trận Tổ quốc
13	NSCX	Ngân sách cấp xã
14	NSDP	Ngân sách địa phương
15	NSNN	Ngân sách nhà nước
16	NSX	Ngân sách xã
17	NTM	Nông thôn mới
18	QT	Quyết toán
19	ST	Số tiền
20	TNCS	Thanh niên cộng sản
21	UBND	Ủy ban nhân dân
22	XDCB	Xây dựng cơ bản

DANH MỤC CÁC BẢNG

STT	Tên bảng	Nội dung	Trang
1	Bảng 3.1	Tổng hợp thu, chi NSX trên địa bàn huyện Quốc Oai giai đoạn 2011-2014	37
2	Bảng 3.2	Chi tiết thu, chi NSX trên địa bàn huyện Quốc Oai giai đoạn 2011-2014	43
3	Bảng 3.3	Cơ cấu chi NSCX trên địa bàn huyện Quốc Oai giai đoạn 2011-2014	49

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu

Xã, phường, thị trấn (gọi chung là cấp xã hay xã) là nơi diễn ra cuộc sống hàng ngày của nhân dân, là nơi chính quyền, các đoàn thể tổ chức cuộc sống, hoạt động và các phong trào của cộng đồng dân cư để nhân dân thực hiện quyền làm chủ của chính mình. Chính quyền cấp xã là *chính quyền cấp thấp nhất trong hệ thống chính quyền nhà nước, là chính quyền cấp cơ sở, gần và sát dân nhất nên có thể nắm rõ được các vấn đề bức thiết với họ*¹. Đây là nơi thể hiện rõ nhất mối quan hệ giữa Nhà nước với nhân dân và tổ chức hành động, triển khai đưa chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước vào cuộc sống.

Để thực hiện nhiệm vụ của mình, chính quyền cấp xã sử dụng nhiều công cụ khác nhau, trong đó có công cụ tài chính. Và NSX là công cụ tài chính quan trọng, là phương tiện vật chất đảm bảo cho sự hoạt động và thực hiện chức năng nhiệm vụ của chính quyền xã.

Chính vì xã có vai trò, vị trí hết sức quan trọng nên việc xây dựng chính quyền cấp xã trong sạch, vững mạnh nói chung và quản lý thu - chi NSCX nói riêng, đặc biệt là quản lý chi NSCX công khai, minh bạch là một yêu cầu khách quan.

Thực tiễn quản lý chi NSCX ở huyện Quốc Oai những năm gần đây còn những hạn chế trong quản lý điều hành. Vì vậy việc nghiên cứu thực tiễn công tác quản lý chi NSCX ở huyện Quốc Oai để chỉ ra những tồn tại thiếu sót, thấy rõ những vấn đề bức xúc trong công tác quản lý cần giải quyết. Liệu rằng công tác quản lý đã tốt chưa, linh hoạt và chặt chẽ chưa? Trước những yêu cầu đó và với những kiến thức đã được trang bị trong thời gian học tập tại trường Đại học kinh tế - Đại học Quốc gia Hà Nội, tôi chọn nghiên cứu đề tài "Quản lý chi ngân sách cấp xã trên địa bàn huyện Quốc Oai, Hà Nội" với hy

¹ <http://soha.vn/xa-hoi/co-nen-bo-hoi-dong-nhan-dan-cap-huyen-20121207110634784.htm> (18h00 ngày 02/5/2015)

vọng phần nào giúp cho quản lý chi NSCX của huyện Quốc Oai hoàn thiện hơn đáp ứng được yêu cầu phát triển của địa phương trong tình hình mới.

Câu hỏi nghiên cứu của luận văn: Những bất cập trong quản lý chi ngân sách nhà nước cấp xã ở huyện Quốc Oai là gì? Chính quyền huyện Quốc Oai cần phải làm gì và làm như thế nào để hoàn thiện quản lý chi ngân sách nhà nước cấp xã?

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài

***Mục đích nghiên cứu:**

Nghiên cứu thực tế quản lý chi NSCX trên địa bàn huyện Quốc Oai giai đoạn 2011-2014, phân tích tồn tại và nguyên nhân, từ đó đưa ra các giải pháp nhằm hoàn thiện công tác quản lý chi NSCX trên địa bàn huyện Quốc Oai trong thời gian tới.

***Nhiệm vụ nghiên cứu:**

- Hệ thống hóa những vấn đề lý luận về quản lý chi NSCX;
- Phân tích thực trạng quản lý chi NSCX trên địa bàn huyện Quốc Oai giai đoạn 2011-2014;
- Đưa ra các giải pháp nhằm hoàn thiện công tác quản lý chi NSCX trên địa bàn huyện Quốc Oai trong thời gian tới.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Luận văn nghiên cứu quản lý chi ngân sách nhà nước cấp xã với tư cách là công cụ thực hiện các chức năng quản lý nhà nước trên địa bàn xã.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- Về nội dung:
 - + Đề tài nghiên cứu công tác quản lý chi NSCX ở Quốc Oai;
 - + Những kết quả, thuận lợi, khó khăn và hạn chế trong quá trình công tác quản lý chi NSCX;
 - + Các giải pháp giúp công tác quản lý chi NSCX tốt hơn.

- Về không gian: Đề tài nghiên cứu trên phạm vi địa bàn huyện Quốc Oai, thành phố Hà Nội.

- Về thời gian: Đề tài tổng hợp, phân tích, đánh giá số liệu nghiên cứu trong khoảng thời gian 4 năm (2011 - 2014).

Tham gia quản lý chi NSCX gồm nhiều chủ thể nhưng chủ yếu nhất là Sở Tài chính ở cấp tỉnh; Phòng Tài chính - Kế hoạch ở cấp huyện; HĐND, chủ tịch UBND, kế toán, thủ quỹ ở xã; Kho bạc nhà nước cấp huyện. Ngoài các thành phần này thì còn có rất nhiều chủ thể khác như vai trò giám sát của nhân dân, Ủy ban Mặt trận tổ quốc và các đoàn thể ở xã; HĐND, chủ tịch UBND cấp huyện,... Tuy nhiên, trong các chủ thể chủ yếu tham gia vào quản lý chi NSCX, chủ thể vừa có tính chất quản lý rộng vừa sát sao với NSCX là Phòng Tài chính - Kế hoạch ở cấp huyện. Trong phạm vi đề tài, tác giả xin giới hạn phạm vi nghiên cứu chủ thể quản lý chi NSCX là Phòng Tài chính - Kế hoạch huyện Quốc Oai và có mở rộng một vài khía cạnh liên quan các chủ thể khác như: HĐND, chủ tịch UBND, kế toán và các đoàn thể, nhân dân ở cấp xã của huyện Quốc Oai,...

4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

Luận văn đã tổng kết cơ sở lý luận về NSCX và quản lý chi NSCX. Lý giải, phân tích thực trạng, những tồn tại và nguyên nhân của công tác quản chi NSCX trong những năm gần đây ở Quốc Oai. Trên cơ sở đó nêu ra những giải pháp cơ bản nhằm hoàn thiện công tác quản lý chi NSCX trên địa bàn huyện Quốc Oai.

5. Kết cấu của đề tài

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận và Danh mục tài liệu tham khảo, nội dung của luận văn gồm 4 chương:

Chương 1: Tổng quan tình hình nghiên cứu, cơ sở lý luận về quản lý chi ngân sách cấp xã và liên hệ thực tiễn

Chương 2: Phương pháp nghiên cứu

Chương 3: Thực trạng công tác quản lý chi ngân sách cấp xã trên địa bàn huyện Quốc Oai, Hà Nội giai đoạn 2011-2014.

Chương 4: Giải pháp hoàn thiện quản lý chi ngân sách cấp xã trên địa bàn huyện Quốc Oai, Hà Nội.

Chương 1:

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU, CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ CHI NGÂN SÁCH CẤP XÃ VÀ LIÊN HỆ THỰC TIỄN

1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu

Qua thời gian nghiên cứu tại Đại học Quốc gia Hà Nội cũng như qua tìm hiểu thì chưa có luận văn thạc sỹ ngành Quản lý kinh tế nào nghiên cứu về Quản lý chi NSCX trên địa bàn huyện Quốc Oai, thành phố Hà Nội. Tuy nhiên cũng có một vài đề tài nghiên cứu về quản lý NSCX nói chung như:

- Vũ Hoàng Long (2015): “*Quản lý chi ngân sách xã ở huyện Kỳ Anh, tỉnh Hà Tĩnh*”, luận văn thạc sỹ Quản lý kinh tế, Trường Đại học kinh tế - Đại học quốc gia Hà Nội. Luận văn đã đưa ra những khái niệm chung về quản lý NSCX. Trong phần lý luận về nội dung quản lý dự toán NSX, luận văn đi theo hướng quản lý qua các khâu lập dự toán (dự toán cấp huyện rồi đến cấp xã), chấp hành dự toán, quyết toán. Luận văn cũng nêu ra kinh nghiệm và bài học rút ra từ một số địa phương trên địa bàn tỉnh. Qua nghiên cứu địa phương mình luận văn đưa ra một số giải pháp để hoàn thiện công tác quản lý NSCX trên địa bàn.

- Hoàng Xuân Đẹp (2015): “*Quản lý thu chi ngân sách nhà nước trên địa bàn huyện Xín Mần tỉnh Hà Giang*”, luận văn thạc sỹ Quản lý kinh tế, Trường Đại học kinh tế - Đại học quốc gia Hà Nội. Luận văn nghiên cứu hoạt động quản lý ngân sách nhà nước trên địa bàn một huyện cụ thể; chỉ ra những thành tựu, hạn chế trong lĩnh vực này nhằm đưa ra các giải pháp hoàn thiện quản lý thu chi ngân sách nhà nước ở huyện này.

- Nguyễn Phùng Lưu (2014): “*Quản lý chi ngân sách cấp xã trên địa bàn huyện Thạch Hà, Tỉnh Hà Tĩnh: Thực trạng và giải pháp*”, luận văn thạc sỹ Quản lý kinh tế, Trường Đại học kinh tế - Đại học quốc gia Hà Nội. Luận văn đã đưa ra những lý luận về quản lý NSCX trong đó có quản lý chi NSCX,

bao gồm: khái niệm, đặc điểm, vai trò NSCX; nội dung quản lý NSCX; tiêu chí đánh giá quản lý chi ngân sách. Tại địa bàn nghiên cứu thì luận văn giới hạn về chủ thể tham gia quản lý NSCX chủ yếu là bộ máy cán bộ tại địa bàn xã như chủ tịch UBND xã, kế toán, thủ quỹ. Đây là những con người trực tiếp thừa hành và tham gia vào khâu quyết định quản lý NSCX. Trên cơ sở nghiên cứu, luận văn cũng đưa ra những kiến nghị về giải pháp.

- Nguyễn Thu Yên (2014): “*Quản lý tài chính cấp xã ở Hà Tĩnh*”. luận văn thạc sỹ Quản lý kinh tế, Trường Đại học kinh tế - Đại học quốc gia Hà Nội. Trên cơ sở hệ thống hóa lý luận về quản lý ngân sách nhà nước cấp xã trên địa bàn tỉnh, luận văn phân tích thực trạng quản lý ngân sách nhà nước cấp xã ở Hà Tĩnh; chỉ ra những ưu nhược điểm và nguyên nhân. Trên cơ sở đó, luận văn đưa ra các giải pháp khuyến nghị nhằm hoàn thiện quản lý ngân sách nhà nước cấp xã ở Hà Tĩnh trong thời gian tới.

- Nguyễn Hữu Khánh (2014): “*Ngân sách xã trong phân cấp quản lý chi ngân sách nhà nước: Nghiên cứu tại xã Hoàng Diệu, huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương*”, Khoa Kinh tế và phát triển nông thôn, Học viện Nông nghiệp Việt Nam đăng trên Tạp chí khoa học và phát triển, tập 12, số 6 ngày 01/9/2014. Bài viết nghiên cứu về phân cấp, đặt ngân sách xã trong hệ thống ngân sách nhà nước. Bài viết cũng đã chỉ ra sự biến động trong thu chi ngân sách xã; tâm lý nghi ngờ của người dân về sự chi tiêu hợp lý, thái độ thờ ơ không quan tâm của một bộ phận người dân gây khó khăn trong khâu huy động nguồn đóng góp của nhân dân.

- Nguyễn Quốc Chiến (2012): “*Quản lý chi vốn đầu tư xây dựng cơ bản thuộc nguồn vốn ngân sách nhà nước qua Kho bạc Nhà nước Lâm Đồng*”, Luận văn thạc sỹ, Trường Đại học Kinh tế - Đại học Quốc gia Hà Nội. Luận văn đã hệ thống hóa những vấn đề về lý luận; phân tích thực trạng của công tác quản lý chi vốn đầu tư xây dựng cơ bản thuộc nguồn vốn ngân sách nhà nước ở Lâm Đồng (từ việc quản lý nguồn vốn, mở tài khoản cấp phát thanh toán vốn cho chủ đầu tư, nhận thủ tục, hồ sơ tài liệu, chứng từ thanh toán của

chủ đầu tư, kiểm tra, kiểm soát, chuyên tiền cho đơn vị thụ hưởng, đến kế toán, quyết toán vốn đầu tư hàng năm và khi dự án, công trình hoàn thành được phê duyệt quyết toán, tất toán tài khoản cấp phát thanh toán vốn của chủ đầu tư tại Kho bạc Nhà nước). Từ đó, luận văn đề xuất những giải pháp nhằm hoàn thiện công tác quản lý chi vốn đầu tư xây dựng cơ bản thuộc nguồn vốn ngân sách nhà nước qua Kho bạc Nhà nước Lâm Đồng trong thời gian tới.

- Luận văn thạc sỹ “*Quản lý đầu tư công trên địa bàn tỉnh Bình Định*” của Nguyễn Thanh Minh, năm 2011. Luận văn đã bàn đến hoạt động quản lý một bộ phận chi ngân sách nhà nước cấp tỉnh rất quan trọng dành cho các công trình kinh tế - văn hóa - xã hội của tỉnh Bình Định. Điều mà luận văn này rất quan tâm là hiệu quả sử dụng nguồn vốn này và phân tích khá rõ bằng việc đánh giá hệ số ICOR.

- Nguyễn Ngọc Hải (năm 2008): “*Hoàn thiện cơ chế chi ngân sách nhà nước cho việc cung ứng hàng hóa công cộng ở Việt Nam*”, luận án tiến sĩ. Xuất phát từ vai trò nhà nước trong cung ứng hàng hóa công cộng nên việc chi ngân sách nhà nước cho lĩnh vực này là tất yếu. Tuy nhiên, trong cơ chế thị trường, việc cung ứng hàng hóa công cộng vừa phải xuất phát từ vai trò nhà nước trong khắc phục khuyết tật thị trường, vừa phải tính đến yêu cầu của các quy luật thị trường. Trên cơ sở phân tích thực trạng cơ chế chi ngân sách nhà nước cho cung ứng hàng hóa công cộng ở Việt Nam, tác giả luận án đã chỉ ra những bất cập của cơ chế chi ngân sách nhà nước ở Việt Nam. Từ đó, tác giả luận án trình bày những giải pháp nhằm quản lý chi ngân sách nhà nước cho lĩnh vực này thật sự hiệu quả: hoàn thiện cơ chế chi, hoạt động kiểm tra, kiểm soát...

- Nguyễn Ngọc Thao (2007): “*Phát huy vai trò của ngân sách nhà nước - góp phần phát triển kinh tế Việt Nam*”, luận án tiến sĩ. Luận án đã làm rõ vai trò của ngân sách nhà nước trong phát triển kinh tế - xã hội; phân tích làm rõ thực trạng vai trò của ngân sách nhà nước ở Việt Nam trong phát triển kinh tế - xã hội, chỉ ra những thành tựu, hạn chế và nguyên nhân. Trên cơ sở

đó, tác giả luận án đề xuất đổi mới trong việc gắn kết NSNN với đổi mới cơ chế quản lý kinh tế, chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa.

- Nguyễn Hữu Hiệp (2005): “*Nâng cao hiệu quả phối hợp thu ngân sách nhà nước giữa các cơ quan thuế - hải quan - kho bạc nhà nước*”. Đây là bài báo của đăng trên tạp chí Quản lý ngân quỹ quốc gia số 33- 2005. Bài báo bàn về sự cần thiết phải phối hợp giữa 3 cơ quan thuế, hải quan và kho bạc nhà nước trong thu ngân sách nhà nước. Trên cơ sở đó, bài báo đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả phối hợp giữa 3 cơ quan này trong thời gian tới.

Qua các công trình khoa học đã công bố, có thể thấy rằng đã có không ít công trình nghiên cứu về vấn đề này. Điều đó cho thấy, quản lý ngân sách nhà nước các cấp (trong đó có cấp xã) là vấn đề rất quan trọng, là điều kiện thực hiện các chức năng nhà nước các cấp. Các công trình khoa học đó đã đạt không ít thành tựu: làm rõ đặc điểm, vai trò của ngân sách nhà nước các cấp (xã, huyện, tỉnh); nội dung quản lý ngân sách các cấp... và vận dụng cơ sở lý luận để nghiên cứu quản lý ngân sách nhà nước ở một địa phương cụ thể. Tuy nhiên, chưa có bài viết nào nêu đầy đủ về quản lý chi NSCX trên địa bàn một huyện ngoại thành Thủ đô, cụ thể là tại huyện Quốc Oai. Đây là khoảng trống đòi hỏi phải nghiên cứu để tư vấn cho địa phương nhằm quản lý tốt hơn ngân sách nhà nước cấp xã.

1.2. Lý luận về quản lý chi ngân sách cấp xã

1.2.1. Chi ngân sách xã

1.2.1.1. Ngân sách nhà nước

Theo Điều 1 Luật Ngân sách nhà nước năm 2002 thì: Ngân sách nhà nước là toàn bộ các khoản thu, chi của Nhà nước đã được cơ quan nhà nước có thẩm quyền quyết định và được thực hiện trong một năm để bảo đảm thực hiện các chức năng, nhiệm vụ của Nhà nước.

1.2.1.2. Các cấp ngân sách nhà nước hiện nay

Theo Luật ngân sách nhà nước số 01/2002/QH11 (Điều 4) hay gần đây nhất là Hiến pháp năm 2013 (Điều 55) và Luật ngân sách nhà nước số 83/2015/QH13 (Điều 6) thì ngân sách nhà nước gồm được tổ chức thành 4 cấp:

- Ngân sách trung ương
- Ngân sách địa phương. Trong ngân sách địa phương bao gồm:
 - + Ngân sách tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương (gọi chung là ngân sách cấp tỉnh)
 - + Ngân sách quận, huyện, thị xã, thành phố trực thuộc tỉnh (gọi chung là ngân sách cấp huyện)
 - + Ngân sách xã, phường, thị trấn (gọi chung là ngân sách cấp xã).

1.2.1.3. Ngân sách cấp xã

* Khái niệm:

Từ phân tích ở trên tác giả nêu ra khái niệm NSCX là một bộ phận, một cấp ngân sách trong hệ thống 4 cấp NSNN, bao gồm toàn bộ các khoản thu, chi của nhà nước đã được cơ quan nhà nước có thẩm quyền quyết định và được thực hiện trong một năm để bảo đảm thực hiện các chức năng, nhiệm vụ của chính quyền nhà nước cấp xã.

“Quản lý là sự tác động có tổ chức, có hướng đích của chủ thể quản lý lên đối tượng và khách thể quản lý nhằm sử dụng có hiệu quả nhất các nguồn lực, các thời cơ của tổ chức để đạt được các mục tiêu đặt ra trong điều kiện môi trường luôn biến động” (Nguyễn Đức Lợi, 2008, trang 12-13) Do vậy ta có thể hiểu, quản lý chi NSCX là sự tác động có tổ chức, có mục đích của Nhà nước lên các hoạt động chi nhằm sử dụng có hiệu quả nguồn ngân sách nhà nước để đạt được mục tiêu phát triển kinh tế, xã hội đã dự định.

* Đặc điểm:

Là một bộ phận trong hệ thống NSNN nên NSCX cũng mang những đặc trưng chung, như:

- Về bản chất, NSCX là hệ thống các quan hệ kinh tế giữa nhà nước với các chủ thể khác, phát sinh trong quá trình tạo lập, phân phối và sử dụng quỹ

tiền tệ của chính quyền nhà nước cấp xã nhằm phục vụ cho việc thực hiện các chức năng, nhiệm vụ của chính quyền nhà nước cấp cơ sở trong khuôn khổ đã được phân công, phân cấp quản lý.

- Về hình thức, quá trình vận động của quỹ NSCX cũng được nhìn nhận trên hai giác độ: quá trình huy động nguồn thu và quá trình phân phối, sử dụng NSCX (thường gọi tắt là chi). Sự nhìn nhận về hình thức của NSCX còn được thể hiện thông qua chu trình với các khâu: Lập, chấp hành, quyết toán NSX mà chính quyền cơ sở ở mọi nơi đều phải tuân thủ.

Một điểm khác biệt giữa NSCX với các cấp ngân sách khác trong hệ thống NSNN, đó là: NSCX vừa là một cấp ngân sách vừa là đơn vị dự toán. NSCX là cấp ngân sách cuối cùng, dưới cấp đó không có đơn vị dự toán độc lập. Chính quyền cấp xã vừa đồng thời thực hiện nhiệm vụ thu, phân bổ ngân sách lại vừa thụ hưởng kết quả, sử dụng ngân sách được phân bổ. Chính đặc điểm này khiến cho ngân sách cấp xã khá phức tạp, không minh bạch khi thực hiện “2 trong 1” là “vừa đá bóng vừa thổi còi”.

NSCX bao gồm các khoản thu và chi nên quản lý NSCX là quản lý thu, chi NSCX. Quản lý chi NSCX là hoạt động của chủ thể quản lý NSCX thông qua việc sử dụng các phương pháp, công cụ quản lý thích hợp để tác động và điều hành hoạt động chi của NSCX nhằm đạt được các mục tiêu đã định.

1.2.1.4. Nhiệm vụ chi của ngân sách cấp xã

Chi NSCX gồm: chi đầu tư XD CB và chi thường xuyên. HĐND cấp tỉnh quyết định phân cấp nhiệm vụ chi cho NSCX. Căn cứ chế độ phân cấp quản lý kinh tế - xã hội của nhà nước, các chính sách chế độ về hoạt động của các cơ quan nhà nước, Đảng Cộng sản Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của cấp xã, khi phân cấp nhiệm vụ chi cho NSCX, HĐND cấp tỉnh xem xét giao cho NSCX thực hiện các nhiệm vụ chi dưới đây:

* Các khoản chi thường xuyên

Thứ nhất là chi quản lý hành chính. Đó là khoản chi hoạt động của các cơ quan nhà nước, đảng, đoàn thể ở xã. Nó bao gồm: Tiền lương, các khoản đóng góp theo lương cho những người làm việc trong các cơ quan nhà nước, Đảng cộng sản và các đoàn thể ở xã; Sinh hoạt phí đại biểu HĐND; Công tác phí; Chi về hoạt động, văn phòng, như: chi phí điện, nước, văn phòng phẩm, phí bưu điện, điện thoại, hội nghị, chi tiếp tân, khánh tiết; Chi mua sắm, sửa chữa thường xuyên trụ sở, phương tiện làm việc; Chi khác theo chế độ quy định.

Thứ hai là chi cho công tác dân quân tự vệ, trật tự an toàn xã hội thuộc nhiệm vụ chi của NSCX, như: Chi huấn luyện dân quân tự vệ, các khoản phụ cấp huy động dân quân tự vệ và các khoản chi khác về dân quân tự vệ; Chi thực hiện việc đăng ký nghĩa vụ quân sự, công tác nghĩa vụ quân sự khác; Chi tuyên truyền, vận động và tổ chức phong trào bảo vệ an ninh, trật tự an toàn xã hội trên địa bàn xã; Các khoản chi khác.

Thứ ba là chi cho công tác xã hội và hoạt động văn hoá, thông tin, thể dục thể thao do xã quản lý.

Thứ tư là chi sự nghiệp giáo dục: Hỗ trợ các lớp bổ túc văn hoá, trợ cấp nhà trẻ, lớp mẫu giáo, kể cả trợ cấp cho giáo viên mẫu giáo và cô nuôi dạy trẻ do xã, thị trấn quản lý (đối với phường do ngân sách cấp trên chi).

Thứ năm là chi sự nghiệp y tế: Hỗ trợ chi thường xuyên và mua sắm các khoản trang thiết bị phục vụ cho khám chữa bệnh của trạm y tế xã.

Thứ sáu là chi sửa chữa, cải tạo các công trình phúc lợi, các công trình kết cấu hạ tầng do xã quản lý như: trường học, trạm y tế, nhà trẻ, lớp mẫu giáo, nhà văn hoá, thư viện, đài tưởng niệm, cơ sở thể dục thể thao, cầu, đường giao thông, công trình cấp và thoát nước công cộng,...; riêng đối với thị trấn còn có nhiệm vụ chi sửa chữa cải tạo vỉa hè, đường phố nội thị, đèn chiếu sáng, công viên, cây xanh... (đối với phường do ngân sách cấp trên chi).

Hỗ trợ khuyến khích phát triển các sự nghiệp kinh tế như: khuyến nông, khuyến ngư, khuyến lâm theo chế độ quy định.

Thứ bảy là các khoản chi thường xuyên khác ở xã theo quy định của pháp luật

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Đức Lợi, 2008. Giáo trình Khoa học Quản lý. Hà Nội: Nhà xuất bản Tài chính.
2. Bộ Tài chính, 2003. *Thông tư số 59/2003./TT-BTC - Hướng dẫn thực hiện nghị định 60/2003/NĐ-CP*. Hà Nội, tháng 3 năm 2003.
3. Bộ tài chính, 2003. *Thông tư số 60/2003/TT-BTC - Quy định về quản lý NSX và các hoạt động tài chính khác của xã*. Hà Nội, tháng 9 năm 2003.
4. Bộ tài chính, 2005. *Thông tư số 03/2005/TT-BTC " - Hướng dẫn thực hiện quy chế công khai tài chính đối với các cấp NSNN*. Hà Nội, tháng 4 năm 2005.
5. Bộ tài chính, 2012. *Thông tư số 28/2012/TT-BTC" - Quy định về quản lý vốn đầu tư thuộc nguồn vốn NSX, phường, thị trấn*. Hà Nội, tháng 5 năm 2012.
6. Nguyễn Quốc Chiến, 2012. *Quản lý chi vốn đầu tư xây dựng cơ bản thuộc nguồn vốn ngân sách nhà nước qua Kho bạc Nhà nước Lâm Đồng*. Luận văn thạc sỹ. Trường Đại học Kinh tế - Đại học Quốc gia Hà Nội.
7. Chính phủ nước cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, 2003. *Nghị định 60/2003/NĐ-CP" - Quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành luật NSNN*. Hà Nội, tháng 4 năm 2003.
8. Hoàng Xuân Đẹp, 2015. *Quản lý thu chi ngân sách nhà nước trên địa bàn huyện Xín Mần tỉnh Hà Giang*. Luận văn thạc sỹ Quản lý kinh tế. Trường Đại học kinh tế - Đại học quốc gia Hà Nội.
9. Nguyễn Ngọc Hải, 2008. *Hoàn thiện cơ chế chi ngân sách nhà nước cho việc cung ứng hàng hóa công cộng ở Việt Nam*. Luận án tiến sĩ. Trường Đại học kinh tế - Đại học quốc gia Hà Nội.
10. Nguyễn Hữu Hiệp, 2005. *Nâng cao hiệu quả phối hợp thu ngân sách nhà nước giữa các cơ quan thuế - hải quan - kho bạc nhà nước*. *Tạp chí Quản lý ngân quỹ quốc gia*, số 33- 2005.

11. Nguyễn Hữu Khánh, 2014. Ngân sách xã trong phân cấp quản lý chi ngân sách nhà nước: Nghiên cứu tại xã Hoàng Diệu, huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương. *Tạp chí khoa học và phát triển*, tập 12, số 6 ngày 01/9/2014.
12. Vũ Hoàng Long, 2015. *Quản lý chi ngân sách xã ở huyện Kỳ An*. Hà Tĩnh, tháng 4 năm 2015.
13. Nguyễn Phùng Lư, 2014. *Quản lý ngân sách cấp xã trên địa bàn huyện Thạch Hà, tỉnh Hà Tĩnh: thực trạng và giải pháp*. Luận văn thạc sỹ quản lý kinh tế. Trường Đại học Kinh tế - ĐHQGHN.
14. Nguyễn Thanh Minh, 2011. *Quản lý đầu tư công trên địa bàn tỉnh Bình Định*. Luận văn thạc sỹ. Trường Đại học kinh tế - Đại học quốc gia Hà Nội.
15. Quốc Hội, 2002. *Luật ngân sách nhà nước số 01/2002/QH11 của Quốc Hội*. Hà Nội, tháng 12 năm 2002.
16. Quốc hội, 2015. *Luật ngân sách nhà nước số 83/2015/QH13 của Quốc Hội*. Hà Nội, tháng 6 năm 2015.
17. Quốc Hội, 2004. *Luật thanh tra số 22/2004/QH11*. Hà Nội, tháng 6 năm 2004.
18. Nguyễn Ngọc Thao, 2007. *Phát huy vai trò của ngân sách nhà nước - góp phần phát triển kinh tế Việt Nam*. Luận án tiến sỹ. Trường Đại học kinh tế - Đại học quốc gia Hà Nội.
19. Thủ tướng Chính phủ, 2004. *Quyết định số 192/2004/QĐ-TTg" - Ban hành Quy chế công khai tài chính đối với các cấp NSNN, các đơn vị dự toán ngân sách, các tổ chức được NSNN hỗ trợ, các dự án đầu tư xây dựng cơ bản có sử dụng vốn NSNN, các doanh nghiệp nhà nước, các quỹ có nguồn từ NSNN và các quỹ có nguồn từ các khoản đóng góp của nhân dân*. Hà Nội, tháng 6 năm 2004.
20. UBND huyện Quốc Oai. *Báo cáo về việc rà soát, xử lý nợ đọng XDCCB trên địa bàn huyện Quốc Oai, Báo cáo số 45/BC-UBND*. Hà Nội, tháng 4 năm 2015.
21. Nguyễn Thu Yên, 2014. *Quản lý tài chính cấp xã ở Hà Tĩnh*. Luận văn thạc sỹ Quản lý kinh tế. Trường Đại học kinh tế - Đại học quốc gia Hà Nội.

22. <http://soha.vn/xa-hoi/co-nen-bo-hoi-dong-nhan-dan-cap-huyen-20121207110634784.htm> (18h00 ngày 02/5/2015)
23. <http://www.dankinhte.vn/nhung-nhan-to-anh-huong-toi-chi-ngan-sach-nha-nuoc/> (18h45 ngày 2.7.2015)
24. <http://dantri.com.vn/giao-duc-khuyen-hoc/nhieu-thac-si-cu-nhan-xuat-sac-gioi-o-nuoc-ngoai-truot-cong-chuc-ha-noi-1063254.htm> (18h38)